

گذري بر القاب ام المؤمنین حضرت خديجه کبري عليها السلام

شناخت مقام والاي ام المؤمنین، حضرت خديجه کبري سلام الله عليها از جهات مختلفي داراي اهميت است. آن بانوي والا مقام اولين زني است که به رسول خدا صلي الله عليه و آله ايمان آورده و صاحب فرزندي چون حضرت زهرا سلام الله عليها که امامت از ايشان شروع گرديد، مي باشد. از آنجائي که برخي از مورخين و صاحب کتب با واقعيت، نسبت به آن بانوي مظلومه برخورد نداشته و نقاط مهمي از زندگي ايشان را منعکس نکرده اند، مظلوميت ايشان بيش از پيش مخفی مانده است. دهم ماه مبارک رمضان که سالروز وفات آن حضرت مي باشد، بهانه خوبي براي بزرگداشت مقام والاي مادر حضرت زهرا سلام الله عليها و زنده نگه داشتن بهترين و الگو ترين همسر رسول مهر و رحمت مي باشد. او که شرافت لقب ام المؤمنيني برازنده اش بوده و هميشه موجب افتخار رسول خدا صلي الله عليه و آله بوده است. در اين نوشته، به نحو اختصار به برخي از القاب ايشان اشاره مي شود.

طاهره

طاهره يکي از القابي است که حضرت خديجه سلام الله عليها بدان متصف بوده است چنان چه بسياري از منابع سني در اين مورد نوشته اند:

حدثنا علي بن عبد العزيز حدثنا الزبير بن بكار قال ... خديجة بنت خويلد وكانت تُدعى في الجاهلية الطاهرة.

الطبراني، سليمان بن أحمد (المتوفى 360هـ)، المعجم الكبير، ج 22، ص 448، تحقيق: حمدي بن عبدالمجيد

السلفي، ناشر: مكتبة الزهراء - الموصل، الطبعة: الثانية، 1404هـ - 1983م.

زبير بن بكار مي گوید: خديجه دختر خويلد در عصر جاهليت [به خاطر عفتش] طاهره ناميده مي شد.

عمر رضا كحاله از نويسندگان معاصر نیز در معرفي حضرت خديجه سلام الله عليها مي نويسد:

من بيت مجد و سؤدد و رياسته، فنشأت علي التخلق بالاخلاق الحميده، و اتصفت بالحزم و العقل و العفة، حتي

دعاها قومها في الجاهلية الطاهرة.

كحالة، عمر رضا، اعلام النساء في عالمي العرب والاسلام، ج1، ص326، دار النشر: مؤسسة الرسالة ، بيروت -

لبنان.

او از خانه اي داراي باشرافت و آقايي و بزرگي بود، بر اساس اخلاق خوب رشد پيدا كرد و به صفاتي

همچون استواري، عقل و عفت زيبنده بود تا جايي كه قومش در عصر جاهليت به او طاهره مي گفتند.

زرقاني مالكي از اعيان اهل تسنن نيز در شرح خود بر كتاب المواهب اللدنية نيز چنين مي نويسد:

وكانت تدعي في الجاهلية بالطاهرة لشدة عفافها وصيانتها.

الزرقاني المالكي، أبو عبد الله محمد بن عبد الباقي بن يوسف بن أحمد بن شهاب الدين بن محمد (متوفى

1122هـ)، شرح الزرقاني على المواهب اللدنية بالمنح المحمدية، ج1، ص373، دار النشر: دار الكتب العلمية، الطبعة:

الأولى 1417هـ-1996م.

او در عصر جاهليت به خاطر شدت عفت و ننگه داري خود، طاهره ناميده مي شد.

ابن حجر عسقلاني نيز تصريح دارد كه حتي قبل از بعثت نيز ايشان را با لقب طاهره مي خواندند:

كانت تدعى قبل البعثة الطاهرة.

العسقلاني الشافعي، أحمد بن علي بن حجر (متوفى 852هـ)، الإصابة في تمييز الصحابة، تحقيق: علي محمد

البجاوي، ناشر: دار الجيل - بيروت، الطبعة: الأولى، 1412هـ - 1992م.

قبل از بعثت، او طاهره ناميده مي شد.

سهيلي نيز اين لقب را از القاب حضرت خديجه كبري سلام الله عليها در زمان جاهليت و اسلامي بر

شمرده است:

وخديجة بنت خويلد تسمى الطاهرة في الجاهلية والإسلام.

السهيلي (م) (متوفى 581هـ)، الروض الانف (م)، ج1، ص327، دار النشر: طبق برنامہ الجامع الكبير.

خديجه دختر خويلد، در عصر جاهليت و اسلام طاهره ناميده مي شد.

صديقه

يكي ديگر از القابي كه ام المؤمنين حضرت خديجه كبري سلام الله عليها بدان متصف بوده اند، لقب صديقه يعني زن راستگو مي باشد. در زيارت نامه رسول خدا صلي الله عليه و آله، خطاب به حضرت خديجه كبري سلام الله عليها گفته مي شود:

السَّلَامُ عَلَى أَزْوَاجِكَ الطَّاهِرَاتِ الْخَيْرَاتِ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ حُصُوصاً الصَّديقَةَ الطَّاهِرَةَ الزَّكِيَّةَ الرَّاضِيَةَ الْمَرْضِيَّةَ خَدِيجَةَ الْكُبْرَى أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ.

المجلسي، محمد باقر (المتوفى 1111ق)، بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار، ج 97، ص 189، تحقيق:

محمد الباقر البهبودي، ناشر: مؤسسة الوفاء - بيروت - لبنان، الطبعة: الثانية المصححة، 1403هـ - 1983م.

سلام بر همسران طاهرت، مادران مؤمنين مخصوصا راستگويي پاك، برگزيده راضي و مورد رضايت

[الهي] خديجه كبري مادر مؤمنان.

ام المؤمنين

مادر مؤمنان افتخاري است كه طبق نص آيه قرآن، از القاب حضرت خديجه كبري سلام الله عليها مي باشد.

خدواند متعال در قرآن كريم مي فرمايد:

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ.

سوره احزاب، آيه 6.

پيامبر، نسبت به مؤمنان از خودشان اولي و سزاوارتر است، و همسرانش [در حرمت ازدواج به منزله]

مادران آنانند.

بانوي بانوان

يكي از القاب حضرت خديجه كبري سلام الله عليها كه الحق برازنده ايشان مي باشد «سيدة النسوان» يعني بانوي بانوان مي باشد. اميرالمؤمنين حضرت علي بن ابي طالب سلام الله عليهما در سالي كه حضرت ابوطالب و حضرت خديجه سلام الله عليهما از دنيا رفتند، قصيده اي سرودند و در آن شعر خود، به اين لقب اشاره فرمودند:

وَ مِنْهُ فِي مَرْتَبَةِ خَدِيجَةَ وَ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا:

أَعْيَنِي جُودًا بَارَكَ اللَّهُ فِيكُمَا ، عَلَى هَالِكَيْنِ لَا تَرَى لَهُمَا مِثْلًا.

عَلَى سَيِّدِ الْبَطْحَاءِ وَ ابْنِ رَيْسِيهَا ، وَ سَيِّدَةِ النَّسْوَانِ أَوْلَ مَنْ صَلَّى.

ميبدي، حسين بن معين الدين، ديوان أمير المؤمنين عليه السلام، مترجم، مصحح و محقق: زمانی، مصطفی،

دار النشر: دار نداء الإسلام للنشر، الطبعة الاولى، ايران - قم، 1411ق.

از اشعار او در رثاي خديجه و ابو طالب عليهما السلام:

اي دو چشم من، باران اشك از آسمان دیدگانم فرو بارید. خدا اين باران اشك را در سوگ دو از دست

رفته بر شما مبارك گرداند؛ چرا كه آن دو به راستي بي نظير بودند.

در سوگ سالار مکه و فرزند رئيس آن (ابو طالب) و در رحلت جانگداز سالار بانوان، اولين زني كه نماز

گزارد، باران اشك فرو بارید.

در بيت دوم اين شعر كه در رثاي حضرت ابوطالب و حضرت خديجه كبري سلام الله عليهما سروده شده

است، با لقب سيدة النسوان حضرت خديجه سلام الله عليها معرفي شده است.

سرور زنان قریش

در روایتی که مرحوم حمیری قمی نقل کرده است، امام صادق سلام الله علیه در گفتگویی طولانی که بین ایشان و یک یهودی صورت پذیرفته است، حضرت خدیجه سلام الله علیها را با لقب سرور زنان قریش معرفی کردند:

وَ هِيَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ قُرَيْشٍ.

الحميري القمي، عبد الله بن جعفر (المتوفي 304ق)، قرب الاسناد، ص325، تحقيق: مؤسسة آل البيت عليهم السلام لإحياء التراث، ناشر: مؤسسة آل البيت عليهم السلام لإحياء التراث، چاپخانه: مهر - قم، چاپ: الأولى، سال چاپ: 1413ق.

او [حضرت خدیجه کبری سلام الله علیها] سرور زنان قریش بود.

زرقانی از علمای اهل تسنن نیز به نقل از سیر التیمی نقل می کند که لقب ایشان سرور زنان قریش بوده است:

كانت تسمى سيدة نساء قریش.

الزرقاني المالكي، أبو عبد الله محمد بن عبد الباقي بن يوسف بن أحمد بن شهاب الدين بن محمد (متوفى 1122هـ)، شرح الزرقاني على المواهب اللدنية بالمنح المحمدية، ج1، ص373، دار النشر: دار الكتب العلمية، الطبعة: الأولى 1417هـ-1996م.

او به سرور زنان قریش نامیده می شد.

هر چند القاب و فضائل حضرت خدیجه کبری سلام الله علیها بیش از آن است که ذکر شد، اما به نحو اختصار به همین مقدار بسنده می شود.

موفق باشید

موسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف